

»Mladi za napredek Maribora 2017«

34. srečanje

KER JE V TAKI DRUŽBI ...

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Avtor: LUCIJA MARUŠIČ, MIA KERŠMANC
Mentor: BRANKA RIBIČ HEDERIH
Šola: OŠ FRANCETA PREŠERNA MARIBOR

Maribor, februar 2017

»Mladi za napredek Maribora 2017«

34. srečanje

KER JE V TAKI DRUŽBI ...

Psihologija in pedagogika

Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2017

KAZALO

POVZETEK	4
ZAHVALA	5
1 OPREDELITEV PROBLEMA	6
2 TEORETIČNI UVOD	7
2.1 Opredelitev pojmov in glavnih značilnosti mladostništva	7
2.2 Samozaznavanje vpliva	7
2.3 Vpliv vrstnikov	8
2.3.1 Konstruktiven vpliv vrstnikov	9
2.3.2 Nekonstruktiven vpliv vrstnikov	10
3 CILJI IN HIPOTEZE	12
3.1 Cilji	12
3.2 Hipoteze	12
4 METODE	13
4.1 Opis vzorca raziskave	13
4.2 Opis merskih instrumentov	13
4.3 Opis postopka zbiranja podatkov	13
4.4 Obdelava podatkov	13
5 REZULTATI	14
6 INTERPRETACIJA	22
7 SKLEP	24
8 VIRI IN LITERATURA	26
9 PRILOGA	27

POVZETEK

Mladostniki iščejo družbo, v katero se želijo čim bolj vključiti, zato posnemajo vrstnikova dejanja, ki so sprejemljiva ali pa ne. V nalogi izpostavlja konstruktivne in nekonstruktivne vplive vrstnikov po mnenju 106 učenk in učencev zadnjega triletja naše osnovne šole, ki se nanašajo na dogajanja v šoli in prostem času. Z vprašalnikom, ki je avtorsko delo, sva ugotovili, da prevladuje vpliv vrstnikov na konstruktivno obliko vedenja, pri čemer dekleta pripisujejo vrstnikom več vpliva kakor fantje. Učenci menijo, da devetošolci ne izkazujejo največ oblik nekonstruktivnega vedenja. Rezultati kažejo, da se zaradi vpliva vrstnikov spremeni posameznikovo vedenje, prav tako posameznik vpliva na vrstnike. Učenci predvidevajo, da sami ne bi ravnali enako kot njihovi vrstniki, če bi vrstniki ravnali negativno. Rezultati nam omogočajo boljši vpogled v stališča mladih o moči vrstnikov na določeno obliko vedenja, kar šolskim strokovnjakom omogoča razvijanje pozitivnih prepričanj in ustreznih oblik vedenja.

Ključne besede: vrstniki, osnovnošolci, pripisi, konstruktivno vedenje, nekonstruktivno vedenje

ZAHVALA

Iskrena hvala mentorici, ker naju je vzpodbujala skozi najino prvo raziskovalno nalogo. Zahvalili bi se tudi lektorici, ki se je prilagodila našim časovnim razmeram in najino nalogo lektorirala. Prav tako bi se zahvalili učencem 7., 8. in 9. razreda, ki so odgovorili na vprašanja na anketnem vprašalniku in s tem pripomogli k boljši nalogi, ter seveda tudi učiteljem, ki so dovolili, da za nekaj minut zmotiva pouk in razdeliva vprašalnike učencem. In ne smeva pozabiva najjinih staršev, ki so nama prav tako stali ob strani.

1 OPREDELITEV PROBLEMA

Mladostniki sledijo in posnemajo dejanja svojih vrstnikov. Vsi želijo najti prijatelje, ki so jim čim bolj podobni, hkrati pa se želijo vključiti v »popularne« skupine. Vedno težje se odločajo sami oziroma sprejemajo lastne odločitve. To je ena izmed večjih težav, ko gre za odraščanje, saj se v mladostništvu najbolj zanašamo na svoje prijatelje, vsaj kar zadeva določene probleme, ki jih ne delimo s starši. Nekateri mladostniki pravijo, da so se vedno tako obnašali in imeli takšne navade, drugi pa tako vedenje pripisujejo vplivu svojih vrstnikov.

Vrstniška moč je lahko dobra, sprejemljiva, ko gre za vplive na razvoj konstruktivnih oblik vedenja. Veliko vrstniškega vpliva opazamo tudi na naši šoli in prav zato smo se odločili, da raziščemo, kakšno mnenje imajo učenci zadnjega triletja o moči vrstniškega vpliva v določenih situacijah. Čeprav smo se o tem včasih pogovarjali na razredni uri, nismo zasledili resnejših analiz s tega področja.

Želeli smo izvedeti, kakšna in kolikšna je moč vrstnikov po mnenju učencev, ko gre za konstruktivno (sprejemljivo) in nekonstruktivno (nesprejemljivo) vedenje, in ali se učenci zavedajo svojega neposrednega vpliva na druge in vpliva drugih nanje.

2 TEORETIČNI UVOD

2.1 Opredelitev pojmov in glavnih značilnosti mladostništva

Mladostništvo je razvojno obdobje med otroštvom in odraslostjo. Mladostništvo ali s tujko adolescenca se prične z nastopom pubertete (11. – 12. leto starosti) in konča z vstopom v odraslost (22. – 24. letom starosti), navaja Zupančič (2009, str. 511). Sošolec je oseba, ki obiskuje naš razred, ni pa nujno naš prijatelj. Prijatelj pa je oseba, s katero smo si blizu, se dobro razumemo in imamo skupne interese. Prijateljstva temeljijo na večji medsebojni odprtosti, odkritosti, zaupanju, vzajemnosti tako v otroštvu kot v odraslosti. Temeljna razlika med mladostniki in posamezniki v drugih razvojnih obdobjih je v tem, da mladostniki vzpostavljajo prijateljstva z večjo mero fleksibilnosti in pripravljenostjo na spremembe v svojem vedenju (Conger, 1991, v Zupančič in Svetina, 2009). V prijateljskem odnosu še bolj kot v vrstniški družbi mladostnik spoznava, da imajo drugi posamezniki podobne težave in podobne odličnosti, za katere sprva misli, da jih ima le on sam. V nalogi smo pogosto uporabljali besedo vrstnik. To je oseba (sošolec, prijatelj, mladostnik ipd.) podobne starosti. Vrstniške skupine je Hartup (1989, v Marjanovič Umek in Zupančič, 2009, str. 452) opredelil kot skupine, ki jih povezuje stalno druženje, kjer si posamezniki namenjajo več pozornosti in kjer člani skupine doživljajo močno pripadnost skupini. Šibke povezave v socialnem odnosu v otroštvu so dejavnik tveganja za kasnejše neprilagojeno vedenje (Marjanovič Umek in Zupančič, 2009).

2.2 Samozaznavanje vpliva

Resnično prijateljstvo temelji več kot le na druženju in skupnem zbijanju šal. Tako kot je Aristotel rekel: »Prijateljsko občutje do kogarkoli lahko opišemo kot željo, da bi bil deležen tistega, kar je po našem prepričanju dobro, ne le zaradi sebe, ampak zaradi njega in lastnega prizadevanja po svojih najboljših močeh, da bi bil tega deležen po naši zaslugi.« (Bennett, 2004, str. 91). Z drugimi besedami, pravi prijatelji drug drugemu posredujejo vrednote.

Izkazalo se je, da bo postal mladostnik, ki bo moral večkrat zamenjati prijatelje, vse bolj negotov in bo vse težje sklepal prijateljstva, ker mladostniki potrebujejo občutek medvrstniške pripadnosti. Prijatelji imajo pogosto različna mnenja in različna stališča, vendar želijo narediti dober vtis drug na drugega. Hočejo se vesti in razmišljati tako kot njihovi

prijatelji. Učenci pogosto izbirajo prijatelje, ki so jim že v osnovi podobni in ki imajo značilnosti, ki jih občudujejo. Velikokrat s prijatelji tudi tekmujejo.

Berndt in Keefe (1992) v Košir (2011) ugotavljata, da mladostniki velikokrat tudi zanikajo, da bi imeli njihovi vrstniki kakršen koli vpliv. Za to odsotnost vpliva so večinoma navajali tri skupine razlogov. Poročali so, da so tako kot njihovi prijatelji, da so neodvisni v svojem mišljenju in vedenju. Nekateri učenci so celo izključevali vpliv vrstnikov, ker naj bi bili tako kot oni že v osnovi pozitivno naravnani do šole. Tretji razlog s katerim so mladostniki pojasnjevali odsotnost vrstniškega vpliva na šolsko vedenje, je bil odsotnost interesa. Učenci so na primer poročali, da se o šoli le redko pogovarjajo. Proučevali so tudi, kakšen je vpliv prijatelja glede na to, koliko truda vложи mladostnik v šolsko delo. Ugotovili so, da ljudje različno ocenjujejo isto situacijo.

Kaj vse vpliva na mladostnikova dejanja? Veliko razlogov je za kriminal in razne druge težave. Nanje vplivajo družinske razmere, nezadovoljstvo s svojim življenjem ali pritisk vrstnikov. »Krivila sem svojo prijateljico, ker je ona prva začela. Potem sem spoznala, da ni treba, da ji sledim. Sama sem se odločila in sama odločam za vse posledice.« Tako je dejalo dekle, ki je zašlo v težave (Sanders in Myers, 1999, str. 11). »Tega res nisem hotel storiti, toda vsi so buljili vame in nisem hotel, da me imajo za revo. Edino, na kar sem mislil, je bilo to, da se ne morem umakniti.« To so besede fanta, ki je zašel v težave (Sanders in Myers, 1999, str. 14).

2.3 Vpliv vrstnikov

Vrstniki se družijo tako v šoli kot v prostem času. Najbolj splošna definicija prostega časa je, da je to čas, ki ga ne porabimo za šolo, službo ali domača opravila, ampak zase, pravijo avtorji raziskovalne naloge 3. fb (2008/09). Prosti čas je tisti, ki ga lahko porabimo tako, kot želimo, torej čas, ko nihče od nas ne pričakuje ničesar in zanj vnaprej nimamo določenih obveznosti. Družba močno vpliva na izkoriščanje prostega časa. Pri dobrem vplivu prijatelji mladostnika spodbujajo k šolskem delu in spodbujajo na splošno pri drugih stvareh. Med šolskimi odmori se prijatelji in sošolci družijo, izmenjujejo mnenja, pomagajo. Pri slabem vplivu pa odvrčajo od dela za šolo, počnejo nelegalne stvari in včasih pritegnejo tudi druge. Mladostniki se morajo dokazovati, da jih člani skupine sprejmejo medse. Pa vendar, vsak se lahko postavi zase in dela ter misli po svoje in ga nihče ne more pregovoriti v nekaj, česar ne

bi želel. Nekateri mladostniki takega vedenja ne zmorejo in imajo potrebo po odobravanju s strani drugih (Košir, 2011).

2.3.1 Konstruktiven vpliv vrstnikov

Večkrat zasledimo, da je lahko vpliv vrstnikov tako pozitiven kot negativen. Otroci in mladostniki vplivajo na svoje vrstnike in so hkrati pod njihovim vplivom. Medtem si prijatelji postajajo vse bolj podobni. Bližnji odnosi z vrstniki naj bi še posebej v obdobju mladostništva predstavljali pomemben vir podpore ter na ta način prispevali k socialni in učni šolski prilagojenosti. Berndt in Keefe (1996, v Košir, 2011, str. 117) navajata štiri motive, ki omogočajo vplivanje s strani prijateljev. To so:

- potreba po odobravanju s strani drugih oziroma motivacija za to, da bi na druge naredili dober vtis;
- želja učencev, da bi jih imeli prijatelji radi, zato si prizadevajo ustrezati njihovim pričakovanjem;
- želja učencev, da bi razmišljali in se vedli kakor njihovi prijatelji;
- potreba po imeti prav.

Ryan (2001, v Košir, 2011) ugotavlja, da so si posamezniki znotraj skupine podobni v različnih značilnostih. Izkazalo se je, da je vpliv vrstnikov na stališča in vedenje v zvezi s šolo očitno posreden.

V obdobju zgodnjega mladostništva posamezniki praviloma oblikujejo družbe istospolnih vrstnikov, med katerimi si izberejo enega ali nekaj najboljših prijateljev (Benenson, 1990, v Zupančič in Svetina, 2009), v srednjem mladostništvu pa se razvijejo spolno mešane družbe, ki v poznem mladostništvu postajajo vse bolj ohlapno povezane, ko se posamezniki vpletajo v vse intimnejše partnerske zveze (Conger, 1991, v Zupančič in Svetina, 2009). V kontekstu družb in posameznih prijateljstev mladostniki preživijo veliko svojega prostega časa, so udeleženi v mnogih skupnih dejavnostih (npr. športne aktivnosti), se podobno oblačijo in vedejo ter si delijo skupne interese (Tolson in Urberg, 1993, v Zupančič in Svetina, 2009). Večino časa, ki ga mladostniki preživijo z vrstniki, običajno porabijo tako, da se z njimi pogovarjajo. Najpogosteje se pogovarjajo o medsebojnih odnosih in vsakodnevnih dogodkih, o glasbi, televiziji, filmih in šolskih dogodkih (Coleman in Hendry, 1999, v Zupančič in Svetina, 2009).

Šola predstavlja kontekst, v katerem se socialne in učne spremenljivke tesno prepletajo in raziskovalci tega področja so si dokaj edini, da se pozitivni vrstniški odnosi povezujejo z ugodnejšimi učnimi izidi, zlasti z večjo učno zavzetostjo in učnimi dosežki (Košir, 2013, str. 67).

2.3.2 Nekonstruktiven vpliv vrstnikov

Po drugi strani lahko »prijatelji« vrstnika pregovorijo v stvari, ki škodijo našemu zdravju in so nevarne. Če bi videli svojega najboljšega prijatelja kaditi, bi mu lahko rekli, da je to škodljivo in da naj neha. Pri tem Berndt in Keefe (1996, v Košir, 2011) opozarjata, da imajo lahko tesni vrstniški odnosi vendarle tudi negativen vpliv na šolsko prilagojenost mladostnika. To naj bi veljalo za prijateljstva, za katera je značilna visoka stopnja konfliktnosti in rivalstva.

Slovenski mladostniki pričakujejo, da bodo lahko med 14. in 17. letom obiskovali diskoteko, svobodno prihajali in odhajali od doma, da se bodo v tej starosti prvič zaljubili in pridobili prve spolne izkušnje (Zupančič in Svetina, 2009). Težje je mladostnikom, ki se ne počutijo sprejete. Zavrnjenost s strani vrstnikov predstavlja določeno mero tveganja za mladostnikovo vedenje (Košir, 2011), ki bi se lahko kazalo v izostajanju od pouka, ponavljanju razreda in prilagoditvenih težavah pri prehodu v srednjo šolo. Takšnega vedenja socialna sredina ne odobrava.

Disocialno vedenje ni skladno z normami neke družbe. Pri tem ločimo antisocialno vedenje (vedenje, ki neposredno ogroža interese drugih) in asocialno vedenje (vedenje, ki sicer ni skladno z normami določene družbe, vendar jih neposredno ne ruši in ne ogroža), navaja Vec (2006). Če se kdo vede disocialno, še ne pomeni, da je »disociallec« oz. da gre pri njem za disocialnost (lastnost, nagnjenost k disocialnemu vedenju), drži pa, da pogosteje, ko se kdo vede disocialno, bolj gotovo lahko rečemo, da gre pri njem za t. i. disocialni vedenjski sindrom (Bečaj, 1989, v Vec 2006, str. 266). Bečaj (1989, v Vec, 2006, str. 266, 267) navaja področja težav, ki so: »učinkovitost/neučinkovitost, pomanjkanje aktivnih interesov, pomanjkanje delovnih navad, pomanjkanje stikov z vedenjsko nemotečimi vrstniki, izločenost iz socialnega okolja in pomanjkanje pozitivnega čustvenega stika z odraslimi«. Pomembno pa je, da lahko s poznavanjem tudi preprečujemo nastajanje disocialnosti, saj jo je lahko veliko lažje preprečevati kot pa odpravljati.

Včasih lahko naše obnašanje primerjamo s šimpanzi. Šimpanzi se vlečejo za obraz ter napadajo, da odločijo, kdo bo vodja skupine. Pri ljudeh je podobno. Drug drugega nadlegujemo, ker želimo postati del družbe, ki je »glavna. Vendar se za to, ali bomo ustrahovali ali ne, odločamo sami. Leta 1997 so naredili raziskavo (Hibbert, 2006) med enojajčnimi dvojčki in dokazali, da DNK z ustrahovanjem ni povezan na nikakršen način - če en dvojček ustrahuje, ni nujno, da bo tudi drugi. Po navadi so ustrahovalci večji, močnejši in agresivnejši. Ustrahovanje je lahko doma ali v šoli. Dokazano je, da je na šolah z mešanimi razredi bolj pogosto kot v šolah s samo enim spolom - takrat je po navadi manj telesno (Hibbert, 2006).

V šoli, družini, med vrstniki bi največ naredili, če bi prav vsakemu otroku in mladostniku pomagali razvijati, utrjevati in vzdrževati področja – npr. učitelji na področju uspešnosti in odnosov z odraslimi, starši na področju delovnih navad in aktivnih interesov, vrstniki na področju odnosov z njimi, na področju aktivnih interesov in delovnih navad (Vec, 2006, str. 267).

3 CILJI IN HIPOTEZE

3.1 Cilji

V raziskavi želimo ugotoviti:

- Na katere oblike vedenja (konstruktivne in nekonstruktivne) imajo vrstniki po mnenju učencev večji vpliv?
- Kakšen vpliv vprašani pripisujejo vrstnikom v različnih oblikah vedenja glede na razred?
- Kolikšen vpliv vprašani pripisujejo moči vrstnikov za izvajanje različnih oblik vedenja glede na spol?
- Ali se zaradi vpliva vrstnikov spremeni vrstnikovo vedenje?
- Kako vprašani zaznavajo medsebojni vpliv na vedenje?
- Ali je odločitev za dejanje vprašanega skladna z njegovo oceno odločitve skupine?

3.2 Hipoteze

H1 – Vprašani menijo, da prevladuje vrstniški vpliv na konstruktivne oblike vedenja.

H2 – Vprašani menijo, da imajo devetošolci bolj nekonstruktiven vpliv na vrstnikovo vedenje kot učenci v ostalih dveh razredih.

H3 – Dekleta večkrat pripisujejo večji vpliv vrstnikom kot fantje.

H4 – Zaradi vpliva vrstnikov se spremeni večina oblik vedenja.

H5 – Večina vprašanih meni, da sami ne spremenijo vedenja zaradi vrstnikov, hkrati pa menijo, da imajo vpliv na druge.

H6 – Večina vprašanih ne bi ravnala tako, kot menijo, da bi drugi, če drugim pripisujejo negativno odločitev.

4 METODE

4.1 Opis vzorca raziskave

V raziskavi so na vprašalnike odgovorili učenci iz oddelkov A in C zadnjega triletja (7., 8. in 9. razred) naše šole. Sodelovalo je 106 učencev, od tega je bilo 51 % fantov in 49 % deklet. 31 % vprašanih je bilo iz 9. razredov, 39 % iz 8. razredov in 30 % iz 7. razredov. V 9. razredu je sodelovalo 58 % fantov in 42 % deklet. V 8. razredu je bilo 44 % fantov in 56 % deklet. Iz 7. razreda je sodelovalo 53 % fantov in 47 % deklet.

4.2 Opis merskih instrumentov

Prvi del vprašalnika sprašuje o moči vrstnikov za 10 oblik vedenja, ki se razlikujejo glede na sprejemljivost. Vprašalnik vsebuje tristopenjsko lestvico, pri čemer stopnje v levo pomenijo sprejemljivo obliko vedenja, v desno pa nesprejemljivo. Na tristopenjski lestvici je 1 – majhen vpliv, 2 – srednji vpliv in 3 – velik vpliv. Možen odgovor je bil tudi 0, ki pomeni odsotnost vpliva na vrstnike. Drugi del vprašalnika zajema vprašanja zaprtega tipa. Vprašalnik je avtorsko delo in je priložen.

4.3 Opis postopka zbiranja rezultatov

Vprašalnike smo razdelili 21., 22., in 23. decembra (sreda, četrtek in petek) učenkam in učencem naše šole. Reševanje je potekalo prve minute pouka v prisotnosti učitelja. Pri skupinskem reševanju vprašalnikov sva bili prisotni tudi avtorici, in sicer zaradi prve naloge, če bi bilo potrebno navodila dodatno pojasniti. Celoten vprašalnik so učenci reševali približno deset minut. Če je bil pomanjkljivo izpolnjen, sva vprašanega pozvali, da ga izpolni v celoti.

4.4 Obdelava podatkov

Nekateri rezultati v nalogi so zaradi lažje primerjave prikazani v odstotkih. Pri obdelavi stopenj ocenjevalne lestvice smo uporabili meri srednje vrednosti, in sicer aritmetično sredino za merjenje stopnje smeri vpliva in modus za ugotavljanje najpogosteje izražene vrednosti.

5 REZULTATI

Preglednica 1: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju fantov 9. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika v intenzivnosti in smer
1 ARITMETIČNA SREDINA	2,8	1 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	0,6 ←
MODUS	2	MODUS	3	
2 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	2 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	=
MODUS	2	MODUS	3	
3 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	3 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	=
MODUS	2,3,0	MODUS	2,3,0	
4 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	4 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	0,4 →
MODUS	1	MODUS	3	
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,6	5 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,7 ←
MODUS	3	MODUS	1	
6 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	6 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,1 →
MODUS	2	MODUS	2	
7 ARITMETIČNA SREDINA	2,4	7 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,5 ←
MODUS	2	MODUS	1,2,3	
8 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	8 ARITMETIČNA SREDINA MODUS	2,0	0,1 →
MODUS	1	MODUS	2	
9 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	9 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	0,6 ←
MODUS	2	MODUS	1	
10 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	10 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,4 ←
MODUS	3	MODUS	0	

Rezultati fantov iz 9. razreda kažejo, da pripisujejo konstruktivnemu vedenju večji vpliv kot nekonstruktivnemu. V dveh primerih se je zgodilo, da ni razlik v aritmetičnih sredinah. Najmanjša aritmetična sredina je pri nekonstruktivnem vedenju v 9. primeru, in to 1,6, največja aritmetična sredina pa je v 1. primeru pri konstruktivnem vedenju, ki je 2,8. Modus 3 se pri sprejemljivem vedenju pojavi v treh situacijah, pri nesprejemljivem pa v petih.

Preglednica 2: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju deklet 9. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika intenzivnosti smer	v in
1 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	1 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,2 ←	
MODUS	1	MODUS	2		
2 ARITMETIČNA SREDINA	1	2 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,9 →	
MODUS	2,1	MODUS	2		
3 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	3 ARITMETIČNA SREDINA	1,5	0,7 ←	
MODUS	2	MODUS	1		
4 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	4 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	0,4 ←	
MODUS	2	MODUS	2		
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,5	5 ARITMETIČNA SREDINA	2	0,5 ←	
MODUS	3	MODUS	3,1		
6 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	6 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	0,5 ←	
MODUS	3	MODUS	2,1		
7 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	7 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,1 →	
MODUS	1	MODUS	1		
8 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	8 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	=	
MODUS	3	MODUS	0		
9 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	9 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	0,2 →	
MODUS	0	MODUS	0		
10 ARITMETIČNA SREDINA	2,7	10 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	0,9 ←	
MODUS	3	MODUS	0		

Rezultati deklet iz 9. razreda kažejo, da pripisujejo večji vpliv konstruktivnemu vedenju kot nekonstruktivnemu. V enem primeru se je zgodilo, da ni razlik v aritmetičnih sredinah sprejemljivega in nesprejemljivega vedenja. Najmanjša aritmetična sredina 1 je pri konstruktivnem vedenju v 2. primeru, največja aritmetična sredina pa je v 10. primeru pri konstruktivnem vedenju, in sicer 2,7. Pri sprejemljivem vedenju je modus 3 v štirih situacijah, pri nesprejemljivem pa v eni.

Preglednica 3: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju fantov 8. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika v intenzivnosti in smer
1 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	1 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	0,2 →
MODUS	2	MODUS	2	
2 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	2 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	=
MODUS	1	MODUS	1	
3 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	3 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,4 ←
MODUS	2	MODUS	1	
4 ARITMETIČNA SREDINA	1,5	4 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	0,7 →
MODUS	1	MODUS	3	
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,4	5 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	0,6 ←
MODUS	3	MODUS	1	
6 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	6 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	=
MODUS	2	MODUS	2	
7 ARITMETIČNA SREDINA	2	7 ARITMETIČNA SREDINA	2,4	0,4 →
MODUS	2	MODUS	2	
8 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	8 ARITMETIČNA SREDINA MODUS	1,9	0,2 →
MODUS	2	MODUS	2	
9 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	9 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,2 ←
MODUS	3	MODUS	1	
10 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	10 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	0,1 ←
MODUS	3	MODUS	0	

Rezultati fantov iz 8. razredov kažejo, da pripisujejo enako velik vpliv konstruktivnemu vedenju kot nekonstruktivnemu vplivu. V dveh primerih se je zgodilo, da sta aritmetični sredini sprejemljivega in nesprejemljivega vedenja enaki. Najmanjša aritmetična sredina 1,5 je pri konstruktivnem vedenju v 4. primeru, največja aritmetična sredina 2,4 pa je v 5. primeru pri konstruktivnem in v 7. primeru pri nekonstruktivnem vedenju. Pri sprejemljivem vedenju se modus 3 pojavi v treh situacijah, pri nesprejemljivem vedenju pa v eni.

Preglednica 4: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju deklet 8. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika v intenzivnosti in smer
1 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	1 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	0,1 →
MODUS	3,2	MODUS	2	
2 ARITMETIČNA SREDINA	2	2 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	0,1 →
MODUS	2	MODUS	2	
3 ARITMETIČNA SREDINA	2	3 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	0,2 →
MODUS	2	MODUS	1	
4 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	4 ARITMETIČNA SREDINA	2	0,2 →
MODUS	1,0	MODUS	2	
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	5 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,4 ←
MODUS	3	MODUS	1	
6 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	6 ARITMETIČNA SREDINA	2	0,1 ←
MODUS	2	MODUS	2	
7 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	7 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	=
MODUS	2	MODUS	3	
8 ARITMETIČNA SREDINA	2,4	8 ARITMETIČNA SREDINA MODUS	2,2	0,2 ←
MODUS	3	MODUS	3	
9 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	9 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,2 ←
MODUS	2	MODUS	0	
10 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	10 ARITMETIČNA SREDINA	2	0,1 ←
MODUS	3,2	MODUS	3	

Rezultati deklet iz 8. razredov kažejo, da pripisujejo večji vpliv konstruktivnemu vedenju kot nekonstruktivnemu. V enem primeru se je zgodilo, da ni razlik v aritmetičnih sredinah. Najmanjša aritmetična sredina 1,7 je pri nekonstruktivnem vedenju v 9. primeru, največja aritmetična sredina 2,4 pa v 8. primeru pri konstruktivnem vedenju. Modus 3 je v štirih situacijah sprejemljivega vedenja in v treh nesprijemljivega.

Preglednica 5: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju fantov 7. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika v intenzivnosti in smer
1 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	1 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	0,2 ←
MODUS	2	MODUS	2	
2 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	2 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,1 →
MODUS	1,2	MODUS	1	
3 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	3 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,4 ←
MODUS	2	MODUS	0	
4 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	4 ARITMETIČNA SREDINA	1,2	0,4 ←
MODUS	1	MODUS	1	
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,4	5 ARITMETIČNA SREDINA	1,2	1,2 ←
MODUS	3	MODUS	1	
6 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	6 ARITMETIČNA SREDINA	1,5	0,1 ←
MODUS	2	MODUS	1	
7 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	7 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	0,6 ←
MODUS	2	MODUS	0	
8 ARITMETIČNA SREDINA	2,5	8 ARITMETIČNA SREDINA MODUS	2	0,5 ←
MODUS	2	MODUS	0	
9 ARITMETIČNA SREDINA	2,2	9 ARITMETIČNA SREDINA	1,4	0,8 ←
MODUS	2	MODUS	1	
10 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	10 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	0,1 ←
MODUS	1	MODUS	0	

Rezultati fantov iz 7. razredov kažejo, da pripisujejo večji vpliv konstruktivnemu vedenju kot nekonstruktivnemu. Najmanjša aritmetična sredina 1,2 je pri nekonstruktivnem vedenju v 4. in 5. Primeru, največja aritmetična sredina 2,5 pa v 8. primeru pri konstruktivnem vedenju. Modus 3 se pojavi enkrat pri sprejemljivem vedenju.

Preglednica 6: Stopnja, pogostost in smer vpliva vrstnikov na vedenje po mnenju deklet 7. razreda

SPREJEMLJIVO VEDENJE:		NESPREJEMLJIVO VEDENJE:		Razlika v intenzivnosti in smer
1 ARITMETIČNA SREDINA	2,3	1 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,6 ←
MODUS	3	MODUS	1	
2 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	2 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,4 ←
MODUS	3,2	MODUS	1	
3 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	3 ARITMETIČNA SREDINA	1,7	0,4 ←
MODUS	2	MODUS	2,1	
4 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	4 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	=
MODUS	1	MODUS	0	
5 ARITMETIČNA SREDINA	2,6	5 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,7 ←
MODUS	3	MODUS	0	
6 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	6 ARITMETIČNA SREDINA	1,8	0,3 ←
MODUS	2	MODUS	2,0	
7 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	7 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	=
MODUS	1	MODUS	0	
8 ARITMETIČNA SREDINA	2	8 ARITMETIČNA SREDINA MODUS	1,8	0,2 ←
MODUS	3,1	MODUS	1	
9 ARITMETIČNA SREDINA	2,1	9 ARITMETIČNA SREDINA	1,6	0,5 ←
MODUS	3,1	MODUS	1	
10 ARITMETIČNA SREDINA	2,5	10 ARITMETIČNA SREDINA	1,9	0,6 ←
MODUS	3	MODUS	0	

Rezultati deklet iz 7. razredov kažejo, da pripisujejo večji vpliv konstruktivnemu vedenju kot nekonstruktivnemu. V dveh primerih se je zgodilo, da ni razlik v aritmetičnih sredinah sprejemljivega in nesprejemljivega vedenja. Najmanjša aritmetična sredina 1,6 je pri nekonstruktivnem vedenju v 9. primeru, največja aritmetična sredina 2,6 pa je v 5. primeru pri konstruktivnem vedenju. Modus 3 je v šestih situacijah sprejemljivega vedenja.

Preglednica 7: Odsotnost vrstniškega vpliva glede na situacije, spol in razred v %

Primer		9. razred		8. razred		7. razred	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
1	Spre.	11	0	11,1	13	11	5
	Nespre.	11	0	11,1	30,4	16	21
2	Spre.	26	14,3	22,2	4,3	5	0
	Nespre.	21	14,3	11,1	13	11	21
3	Spre.	26	7,1	16,7	13	11	5
	Nespre.	26	7,1	16,7	21,7	32	11
4	Spre.	21	21,4	27,8	4,3	16	5
	Nespre.	16	21,4	27,8	4,3	16	26
5	Spre.	16	14,3	22,2	17,4	11	5
	Nespre.	16	14,3	27,8	13	32	32
6	Spre.	5	21,4	0	4,3	0	5
	Nespre.	5	21,4	0	4,3	5	21
7	Spre.	16	7,1	11,1	21,7	0	5
	Nespre.	16	7,1	22,2	17,4	37	32
8	Spre.	16	14,9	16,7	13	5	0
	Nespre.	16	14,9	16,7	13	37	11
9	Spre.	21	35,7	16,7	17,4	0	0
	Nespre.	21	35,7	22,2	43,5	5	16
10	Spre.	21	14,3	22,2	13	11	11
	Nespre.	32	14,3	0	26,1	42	42

V 7. razpredelnici smo analizirali, kolikšen odstotek učencev se je pri določenem vprašanju odločil za odsotnost vpliva. Rezultati kažejo, da učenci v večjem deležu pripisujejo 100 % prisotnost vrstniškega vpliva pri sprejemljivem vedenju (6 krat se pojavi rezultat 0 % odsotnosti) kot nesprejemljivem (2 krat se pojavi rezultat 0 % odsotnosti). Najnižji delež vpliva vrstnikov je po mnenju sedmošolcev v 10. situaciji pri nesprejemljivem vedenju (84 % odsotnosti vpliva po mnenju dekletov in fantov skupaj.).

Preglednica 8: Predvidena lastna odločitev in predvidena odločitev skupine v %

Ocena situacije		9. razred		8. razred		7. razred	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
2a)	a	63,2	70	38,9	47,8	29,4	56,2
	b	36,8	30	61,1	52,2	70,6	43,8
2b)	a	15,8	38,9	38,1	34,8	5,9	12,5
	b	84,2	61,1	61	65,2	94,1	87,5

Rezultati kažejo, da učenci menijo, da če bi jih postavili v realno situacijo, ne bi ravnali tako kot njihovi vrstniki, če jim pripisujejo negativno odločitev. Največji odstotek - 94,1 % - je v 7. razredu pri fantih v 2b) primeru, ki so obkrožili b odločitev.

Preglednica 9: Mnenja učencev o vplivu njihovih vrstnikov nanje v %

Ocena situacije		9. razred		8. razred		7. razred	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
3	DA	57,9	71,4	77,8	60,9	52,9	56,2
	NE	42,1	28,6	22,2	39,1	47,1	37,5

Rezultati kažejo, da učenci menijo, da njihovi vrstniki vplivajo nanje. Največji odstotek je v 8. razredu pri fantih, saj jih je 77,8 % obkrožilo DA.

Preglednica 10: Mnenje učencev o njihovem vplivu na druge vrstnike v %

Ocena situacije		9. razred		8. razred		7. razred	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
4	DA	73,7	42,9	72,2	43,5	52,9	62,5
	NE	26,3	57,1	27,8	56,5	47,1	37,5

Rezultati kažejo, da se učenci zavedajo lastnega vpliva na svoje vrstnike, najbolj fantje 9. razreda - 73,7 %.

6 INTERPRETACIJA

Predvidevali smo, da prevladuje vpliv vrstnikov na konstruktivne oblike vedenja. Rezultati preglednic 1, 2, 3, 4, 5 in 6 kažejo, da vrstniki v 7., 8. in 9. razredu menijo, da je moč vrstnikov na posameznika bolj prisotna pri konstruktivnem (sprejemljivem) kot nekonstruktivnem (nesprejemljivem) vedenju. S tem potrjujemo hipotezo H1. Spodbudno je, da učenke in učenci menijo, da prevladuje pozitiven vpliv vrstnikov in ne negativen. Ljudje se vedemo v skladu s prepričanji, zato je dobro, da imamo o vplivih pozitivno mnenje.

Ugotavljamo, da je moč vrstnikov pri izvajanju nesprejemljivega vedenja po mnenju učencev najbolj izrazita v 8. razredu. To se vidi v povprečnih vrednostih nesprejemljivega vedenja za oba spola vsakega razreda, ki so v preglednicah 1, 2, 3, 4, 5 in 6. Ker tega nismo predvidevali, zavračamo H2. Ker merimo le mnenje o moči vrstnikov, s tem ne dokazujemo, da imajo osmošolci največ nesprejemljivega vedenja. Vloga vrstnikov postane še pomembnejša v mladostništvu, ko odnosi z vrstniki postanejo bolj vzajemni, čustveno intenzivni, stabilni in psihološko intimni, kot so bili v otroštvu ali kot še bodo v katerem koli drugem življenjskem obdobju (Berndt in Perry, 1990, Harris 1998, v Zupančič in Svetina, 2009). Ule (1995, v Zupančič in Svetina, 2009) ugotavlja, da osamosvajanje od staršev poteka na štirih vsebinskih območjih in se povezuje s starostjo mladostnikov. Naši rezultati nas usmerjajo v razmišljanje, da imamo v 7. razredu še vedno vpliv 6. razreda, zato ni toliko nekonstruktivnega vedenja in s tem tudi ne nekonstruktivnega vpliva. Razlike v pripisih vplivov med osmošolci in devetošolci niso velike. Fantje devetošolci pogosto pripišejo veliko moč vrstnikov, ko gre za nesprejemljivo vedenje, vendar pa povprečne vrednosti obeh spolov kažejo, da osmošolci pripisujejo večjo moč vrstnikom, kar lahko kaže na bolj kritičen odnos osmošolcev do moči nesprejemljivega vedenja.

Rezultati v razliki po spolu kažejo, da dekleta pogosteje kot fantje pripisujejo vrstnikom velik vpliv na obliko vedenja, pri čemer gre večkrat za konstruktivno vedenje. Po primerjavi preglednic 2, 4 in 6 s preglednicami 1, 3 in 5 potrjujemo H3. Menimo, da obstaja za takšne rezultate več razlogov. Mogoče so dekleta zrelejša in se bolj zavedajo šole in šolskih pravil ter kaj jim bo v nadaljevanju koristila. So zvestejše prijateljice, zato svojim prijateljem pripisujejo večji vpliv. Bolj opazujejo svoje vrstnike in so občutljivejše. Po navadi so bolj v skladu s šolskimi pravili, kar bi tudi lahko bil eden izmed razlogov. Obstaja pa še možnost, da fantje nočejo priznati, da na njih vplivajo vrstniki. Podobnih raziskav, ki bi kazale na razliko

po spolu, nismo zasledili, so pa izsledki nekaterih drugih raziskav pokazali, da se vrstniki družijo med sabo in da delijo mnenje o določenih temah, ki so za njih pomembne. Komunikacija s starši v mladostništvu postaja selektivna, zato se mladostniki s svojimi vrstniki pogovarjajo tudi o vsebinah, o katerih s starši ne komunicirajo pogosto (Puklek, 2001, Zupančič, 1996, Zupančič in Svetina 1995-2002, v Zupančič in Svetina, 2009).

Ugotovili smo, da večina učencev meni, da se mladostnikovo vedenje zaradi vpliva vrstnikov spremeni (Preglednica 7). S tem potrjujemo H4. Rezultati kažejo, da je kar 84 % sedmošolk in sedmošolcev v 10. primeru pri nespreejmljivem vedenju obkrožilo, da ni vpliva (Preglednica 7). Kinderman (1993, v Zupančič in Svetina, 2009) v raziskavi dokazuje, da pride pri učencih, katerih prijatelji se v šoli vedejo bolj prilagojeno, do porasta v šolski prilagojenosti. Obratno pride pri učencih, katerih prijatelji šoli pripisujejo manjši pomen, da upada šolske prilagojenosti. Menimo, da je lahko to dobro ali slabo, odvisno od tega, kakšen vpliv ima ta vrstnik (pozitiven in negativen). Opravljanje domačih nalog je npr. konstruktiven vpliv.

Predvidevali smo, da bo večina učencev označila, da drugi vrstniki nimajo vpliva nanje, temveč le sami na njih (Košir, 2013), vendar se jih večina zaveda vpliva vrstnikov v obeh smereh. Ti rezultati se vidijo v preglednicah 9 in 10. Ker so bila naša predvidevanja drugačna, kot kažejo rezultati, zavračamo H5. Menimo, da je dobro, da se mladostniki vpliva zavedajo, ker tako tudi vedo, da lahko rečejo ne, če imajo njihovi vrstniki nanje nekonstruktiven vpliv. S tem tudi ne izvajajo nespreejmljivega vedenja, hkrati pa so pozitiven zgled za druge (mogoče mlajše) učence.

Učenci sprejemajo lastne odločitve oziroma se ne vdajo vplivu vrstnikom, če njihovi vrstniki v določeni situaciji ravnajo nespreejmljivo. Tako kažejo rezultati v preglednici 8 in s tem rezultatom potrjujemo hipotezo H6. Moč vrstnikov je prisotna, a za različne vsebine ne enako odločilna. Raziskave kažejo, da čeprav imajo v socialnem življenju mladostnikov vrstniki velik vpliv (na primer na vedenje, preživljanje prostega časa, zunanji videz, obliko komunikacije med vrstniki, družabne in razvedrilne dejavnosti, izbiro prijateljev in prijateljic, kot navajata Zupančič in Svetina, 2009), slovenski mladostniki glede pomembnejših življenjskih odločitev (na primer šola, poklic) bolj kot mnenje vrstnikov upoštevajo mnenje staršev (Zupančič in Svetina, 2009).

7 SKLEP

Vpliv vrstnikov je za odraščanje mladostnikov zelo pomemben. Potrebno je poslušati vrstnike, pri katerih prepoznaš dobra dejanja in ki te spodbujajo, da sprejemaš pravilne odločitve. Izbirati si moramo prave prijatelje in prave skupine, kar ni vedno tako preprosto.

V nalogi smo želeli ugotoviti mnenje učencev o vplivu vrstnikov in zavedanju lastnega vpliva, pri čemer nas je zanimalo tudi, kako bi ravnali v konkretni situaciji. izpostavili smo oblike konstruktivnega in nekonstruktivnega vedenja učencev v šoli in v prostem času. Vprašalnik so reševali učenke in učenci zadnjega triletja naše šole.

Potrdili smo hipoteze H1, H3, H4 in H6, zavrnili pa hipotezi H2 in H5. Ugotovili smo, da učenke in učenci vrstnikom pripisujejo določen vpliv, v določenih situacijah tudi velik. V obdobju mladostništva se posameznikovi odnosi z vrstniki, sorojenci, starši in drugimi odraslimi spreminjajo količinsko in kakovostno, mladostnik pa bolj dejavno komunicira tudi s širšim socialnim okoljem (Zupančič in Svetina, 2009, str. 598). Prav zaradi tega je pomembno, ali so oblike vedenja družbeno zaželene, konstruktivne ali pa nezaželene, nekonstruktivne. Med oblike konstruktivnega vedenja uvrščamo spoštljiv odnos do delavcev šole, obiskovanje pouka, kulturno vedenje v kinu ipd., med oblike nekonstruktivnega vedenja pa neopravljanje domačih nalog, nesodelovanje pri pouku, nezdravo preživljanje prostega časa (npr. kajenje, pitje alkohola) idr.

Rezultati so bili pridobljeni na vzorcu 106 učenk in učencev naše šole, zato se ne smejo posploševati. Vprašalnik je avtorsko delo, zato sva se avtorici raziskovalne naloge pri izdelavi le-tega veliko naučili, tudi to, da bi se ga dalo izboljšati, dodati nekatera vprašanja in več situacijskih zgodb. Pri izdelavi naloge smo naleteli na številne pasti, na primer na omejen čas ter prvo nalogo v vprašalniku, ki ni bila razumljiva popolnoma vsem učencem. Tudi prav veliko sodobne literature nismo našli, saj smo bili bolj ali manj omejeni na branje slovenskih besedil. Včasih je nastal zaplet tudi pri uporabi nekaterih besed, kot na primer sprejemljiv, konstruktiven, zaželen, dober.

Po drugi strani pa sva avtorici prepričani, da ima naloga uporabno vrednost. Mladostniki se lahko zamislijo nad močjo vrstnikov, ko gre za njih same v konkretni situaciji, prav tako pa lahko tudi učitelji in svetovalni delavci uporabljajo rezultate, ki so mnenja učenk in učencev

in ne mnenja njih samih, saj se je pogosto izkazalo, da odrasli in mladostniki o istih situacijah ne presojujejo enako. Če se zavedamo vplivov, smo za dobre lahko hvaležni, slabim pa se izognemo ali jih preprečimo, a za vse odločitve prevzemamo odgovornost vedno bolj mi sami.

8 VIRI IN LITERATURA

Bennett, W. J. (2004). *Moralne vrednote za mlade*. Tržič: Učila International.

Hibbert, A. (2006). *Zakaj ljudje ustrahujejo?* Ljubljana: Grlica.

Košir, K. (2011). Pregled preučevanja vrstniških odnosov pri šolskih otrocih in mladostnikih. *Antropos*, 1-2, str. 111-140.

Košir, K. (2013). *Socialni odnosi v šoli*. Maribor: Subkulturni azil, zavod za umetniško produkcijo in založništvo.

Marjanovič Umek, L in Zupančič, M. (2009). Socialni in moralni razvoj v srednjem in poznem otroštvu. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur). *Razvojna psihologija*. (str. 451-467). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete: distribucija Rokus Klett.

Sanders, P. in Myers, S. (1999). *Ko zabredeš v težave*. Ljubljana: Grlica.

Vec, T. (2006). Medosebni odnosi. V A. Kompare (ur). *Psihologija. Spoznanja in dileme*. (str. 263-271). Ljubljana: DZS.

Zupančič, M. in Svetina, M. (2009). Socialni razvoj v mladostništvu. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur). *Razvojna psihologija*. (str. 589-611). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete: distribucija Rokus Klett.

Zupančič, M. (2009). Opredelitev razvojnega obdobje in razvojne naloge v mladostništvu. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur). *Razvojna psihologija*. (str. 511-524). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete: distribucija Rokus Klett.

3. fb, (2008/2009). *Prosti čas*. Raziskovalna naloga za natečaj »Imam idejo!«. Ljubljana: Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo. (citirano 17. 1. 2017). Dostopno na spletnem naslovu

http://www.ssfkz.si/datoteke/seminarske_raziskovalne/Raziskovalna_nal_Prosti_cas.pdf

9 PRILOGA

Vpliv vrstnikov

Učenki (zaradi anonimnosti sta izpuščeni imeni) želiva ugotoviti, kakšno mnenje imaš o vplivu vrstnikov (vrstnik: sošolec, sosošolec, prijatelj ..., skratka oseba podobne starosti). Tvoji odgovori nama bodo v veliko pomoč. Vprašalnik je anonimen.

Prosiva, preberi vprašanja in rešuj v skladu z navodili.

Spol: moški   ženski   Ustrezno obkroži.

Razred: 7.   8.   9.   Ustrezno obkroži.

Navodilo: Do vsake trditve se opredeli na 3-stopenjski lestvici tako, da v tabeli označiš z **X** tisto številko, ki najbolje oceni tvoje mnenje, koliko sprejemljivega in nesprejemljivega vpliva imajo vrstniki na druge vrstnike, pri čemer velja:

1 - malo

2 - srednje

3 - veliko

0 - nič

1. Menim, da imajo vrstniki vpliv na vrstnike, ko gre za ...

	<u>Sprejemljivo vedenje, npr.</u>	3	2	1	0	1	2	3	<u>Nesprejemljivo vedenje, npr.</u>
1.	.. spoštljiv odnos do delavcev šole.								.. nespoštljiv odnos do delavcev šole.
2.	.. upoštevanje učiteljevih navodil.								.. neupoštevanje učiteljevih navodil.
3.	.. uspeh v šoli.								.. neuspeh v šoli.
4.	.. opravljanja domače naloge.								.. neopravljanja domače naloge.
5.	.. obiskovanje pouka.								.. izogibanje pouku.
6.	.. sodelovanje pri pouku.								.. nesodelovanje pri pouku.
7.	.. zdravo preživljanje prostega časa (šport, sprehajanje..).								.. nezdravo preživljanje prostega časa (kajenje, pitje alkohola ...).
8.	.. kulturno vedenje v kinu.								.. nekulturno vedenje v kinu.
9.	.. aktivno preživljanje prostega časa.								.. pasivno (»nič delati«) preživljanje prostega časa.
10.	.. odvrčanje od kraje, odvrčanje od uničevanja lastnine.								.. spodbujanje h kraji, uničevanju lastnine.

Navodilo: Preberi primer in ustrezno odgovori.

2. Ob koncu šolskega leta, ko so vse ocene že zaključene, se v razredu večina sošolcev pogovarja o »špricanju« zadnje ure pouka. Učenci predvidevajo, da ne bodo kaznovani.

2. A) Kaj meniš, kako bi v taki situaciji ravnala večina učencev?

a) Špricali bi.   b) Ostal bi pri pouku.

2. B) Kako bi se ti odločil?

a) Šprical/a bi.   b) Ostal/a bi pri pouku.

Navodilo: Ustrezno obkroži.

3. Ali meniš, da imajo vrstniki vpliv na tvoje vedenje?   DA   NE

4. Ali meniš, da ti vplivaš na vedenje vrstnikov?   DA   NE

Najlepša hvala in prijetne praznike.